

Gazet van Oostende

Abonnementsprijs:
GRATIS
Uitgever:
V.U. Kristof Beuren,
Stadssecretaris,
Vindictivelaan 1,
8400 Oostende

Verschijningsmoment: elke vrijdag vanaf 8 augustus 2014

Plaatsen van verschijning: Toerisme Oostende - UiT-loket, CC De Grote Post, Hendrik Serruyslaan 18A - Thuisloket, Stadhuis, Vindictivelaan 1 - Bibliotheek Kris Lambert, Wellingtonstr. 7 - dienst Cultuur, Stadhuis, Vindictivelaan 1 - Vuurtorenwijk: Bakkerij Maenhout, Voorhavenlaan 152 - Raversijde: Kruidenier de 4 seizoenen, Nieuwpoortsesteenweg 919A - Zandvoorde: Bakkerij Filip, Zandvoordedorpstr. 42 - Stene: Deneubourg, Gistelsesteenweg 105 - Westerkwartier: Bakkerij Hioco, Torhoutsesteenweg 102

Aankondigingen worden aangenomen:
dienst Cultuur stad Oostende
tel.: 059/562016 - email: cultuur@oostende.be
Volg ons dagelijks op
www.oostende1418.be
www.oostendecultuurstad.be
www.facebook.com/gazetvanoostende

Nieuws van het front

België-Nederland

'Den draad'

8 augustus. De aanwezigheid van de elektronische grensversperring tussen Vlaanderen en Nederland, die gekend is onder de naam 'den draad', zorgt voor problemen. Ze houdt niet alleen vluchtelingen, spionnen en deserteurs tegen, maar zorgt ook voor praktische problemen. Boeren kunnen moeilijk hun land aan de andere zijde van de grens bewerken en oogsten. De landbou-

wers van de Belgische Koewacht krijgen de toelating om met een soort verlofpas aan de andere zijde van de grens de oogst van hun land op te halen. Zo krijgen ze ook de toestemming om met hun graan over te steken naar België. Dit gebeurt onder strenge Duitse controle om te voorkomen dat er nog iets anders de grens oversteekt.

'Den draad' in de omgeving van Kieldrecht. Niets hield de plaatsing van de draad tegen. Over slikken en schorren liep de elektrische draad tot ver in de rivier.

Collectie: Erwin Mahieu

De elektrische draad stond onder hoogspanning (2000 volt) en werd aan beide zijden afgezoomd met prikkeldraad.

Collectie: Erwin Mahieu

DUIDING

'Den draad', ook 'dodendraad' of 'dodenhok' genoemd, was een draadversperring die tijdens de Eerste Wereldoorlog door de Duitse bezetters van België werd aangelegd langs de grens tussen het bezette België en het neutrale Nederland. In Duitse stukken werd de versperring officieel aangeduid als 'Grenzhochspannungshindernis'. De versperring stond onder dodelijke elektrische spanning en moest verhinderen dat oorlogsvrijwilligers België ontvluchtten.

Tevens moest het hekwerk verhinderen dat spionageberichten uit bezet gebied via Nederland geallieerde spionagediensten bereikten en diende het smokkel tegen te houden. 'Den draad' kostte naar schatting vele honderden mensen het leven, maar kon niet voorkomen dat duizenden mensen op velerlei manieren de grens passeerden. Na het einde van de oorlog werd het dodenhok snel afgebroken.

Bronnen:

R. DECLERCK, *Beleef elke dag uit de Eerste Wereldoorlog. Kalender 2014-2018*, Leuven, Davidsfonds, 2013.
https://nl.wikipedia.org/wiki/De_Draad.
Internet, laatst geraadpleegd op 08/07/2015.

Relaas van onderluitenant Raoul Snoeck, frontsoldaat aan de IJzer

8 augustus. Geluk! Voor de eerste keer sinds het begin van de oorlog, vertrek ik met verlof naar Parijs (naar Panam zeggen wij in het soldatenjargon).

14 augustus. Terug in de gevechtszone. Ik heb vijf dagen achter het front doorgebracht en met verrukking genieten van de ontspanning die me gegund werd. Ik ben nog onder de indruk van de hartelijke en warme ontvangst, die me te beurt viel bij onze vrienden Bru-neau. Zulke lieve mensen!

Bron:

A. GYSEL (vert.), *In de modderbrij van de IJzervallei. Oorlogsdagboek van onderluitenant Raoul Snoeck*, Gent, Snoeck-Ducaju & Zoon, 1998, pp. 77.

(zie 'Gazet van Oostende' - Week 21 - 1915)

De oorlog van Valentin Dewaele, in Gaserne Bellevue in Saint-Lô

Normandië is heerlijk!

13 augustus 1915 - Saint-Lô. Liefste Moedertje, hoe maak je het? Sinds vorige zaterdag heb ik geen nieuws meer van je. Ik hoop dat je definitief die vermaledijde terugkeer naar Oostende uit je hoofd gezet hebt: je zou ginder niets meer horen van je dochter en van mij! Wat dan? Het schijnt dat we hier niet langer blijven dan tot 15 september. Dan vliegen we naar 't front. Maar word nu niet ongerust! We ontmoeten hier veel gewonden die vertellen dat het aan het front lang zo erg niet is als ze in de dagbladen schrijven! We zijn uit op manoeuvre. De inspecties en finale parades volgen elkaar op. We gaan tegenwoordig bijna elke dag zwemmen. Dat is heerlijk! Waarom hebben ze daar niet vroeger aan gedacht? Nu is de zomer bijna voorbij. Maar ze doen flauw: terwijl we zwemmen staan majoor, luitenant, verplegers enz. angstig toe te kijken en te roepen van 'pas op, niet zo ver!' We mogen niet verder dan we kunnen staan. Ze zijn nog banger dan jij, moedertje!

We maken veel pret, lopen langs de 'bocages' en kleine paden, en onderweg plukken we appels, noten, peren, pruimen en perziken in de tuinen en boomgaarden van de boeren, zoals echte veldstropers. Jij vindt het natuurlijk een schande dat wij zo stout zijn, maar wij beleven hieraan de grootste pret. Het is echter op-letten geblazen, hoor! De appels vallen echter niet mee: ze dienen om cider van te maken en smaken bitter of zijn nog niet rijp. Gelukkig maar voor de boeren, of ze hadden dit jaar geen cider! Iedereen is hier heel vriendelijk tegen ons. Soms

eten we een paar eieren en drinken een glas cider bij de boeren thuis. Hun cider is heel wat lekkerder dan wat men in de cafés schenkt.

Zeg, Moedertje, Alice schrijft mij dat jij zoveel whisky drinkt? Dat elke gelegenheid goed is om de fles boven te halen? Je hebt gelijk hoor! Ik drink ook af en toe een glaasje! Maar geen wijn! Die is niet te drinken: hij kost 0,75 frank per liter, smaakt slechter dan azijn; vergif is het, en duurder dan in Parijs, naar het schijnt. Je moet wel 2 frank per liter betalen voor een beetje kwaliteit! Ze buiten hier de soldaten uit, in Saint-Lô!

Luister, Moedertje, je moet er de moed inhouden, hoor, en je niet laten gaan. Ik zou ook zo graag eens met verlof komen, maar ze laten bijna niemand gaan. Als we aan 't front zijn, dan pas komen er verlofbesluiten, beloven ze ons. Lang ben dat niet meer duren, je voel! dat aan allerlei voorbereidingen en geruchten. Als je de verlofcommissie eens schreef dat je van plan bent om terug te keren naar Oostende, voor je zaak, en dat je met mij daarover moet onderhandelen, laten ze me misschien eventjes los... Maar ga vooral niet terug naar Oostende, hoor, ik verbied je het ten stelligste, zelfs al maken Oom Emile en Oom Henri zich klaar om de overtocht en terugreis te wagen en hun zaken te behartigen. Doe jij dat zeker niet hoor! Ik smeek je! Van mijn kant doe ik alles om commandant Wenis te bereiken, zodra ik naar het front gemuteerd word.

Bron: J. DEWAELE, *De oorlog van Valentin. Brieven van Oostendenaar Valentin Dewaele, kanonnier aan het IJzerfront, Koksijde, De Klaproos, 1999, pp. 35-36.*

Luchtoorlog

9 augustus - Moorsele. De Duitse II. MLFA slaat een grote slag wanneer de bemanning Leutnant Heinrich Maas en Oberleutnant zur See Alfred Ritscher er in slagen een nieuw type Engels vliegtuig neer te halen. De Brit Robert Pike, Flight Commander van 5 Squadron, wordt aan het hoofd geraakt en komt om wanneer zijn toestel bij de landing op een akker bij Beselare over kop slaat. Op de vliegplaats in Moorsele, waar het vliegtuig wordt gebracht, inspecteren de Duitsers verwonderd het wrak. Het is immers het prototype van de Havilland DH 2 die Captain Pike moest evalueren boven het front. De nieuwe eenzitter is voorzien van een duwschroef en een Lewis-machineweer.

De Havilland DH 2 van Britse makelij.

Collectie: Erwin Mahieu

DUIDING

Op dinsdag 9 maart 1915 vaardigde het hoofdkwartier van de Kaiserliche Marine in Brugge de order uit waarbij de helft van de I. Marine Land Flieger Abteilung (MLFA), een Duitse vliegende eenheid, voor een beperkte tijd naar Moorsele werd gedetacheerd. Daar moesten ze onder de naam II. MLFA de vijandelijke activiteiten in de frontsectie rondom Ieper observeren.

Bronnen:

B. DENECKERE, *Luchtoorlog boven West-Vlaanderen in 1914-1918, Kortrijk, Groeninghe, 1998, pp. 77.*

<http://www.bahavzw.be/database/content/dh-2-te-zonnebeke-het-prototype>. Internet, laatst geraadpleegd op 08/07/2015.

Midden-Oosten - Turkije

Gevechten rond Chunuk Bair in Ottomaanse Rijk

8-10 augustus - Gallipoli. Er wordt hevig gevochten op het schiereiland Gallipoli in het Ottomaanse Rijk. Op 8 augustus weigert William Malone, de aanvoerder van de Wellingtonbataljon dat deel uitmaakt van het Nieuw-Zeelandse legerkorps (ANZAC), om zijn troepen op te offeren tijdens daglicht en stuurt erop aan om tijdens de nacht aan te vallen. De ANZAC-troepen vechten een heroïsche strijd uit, vaak man tegen man, onder aan de woeste rotskust, en vóór zonsopgang halen zijn troepen het hoogste punt van de Chunuk Bair. Tegelijkertijd komt er een reeks van tegenaanvallen van de Turken die hoger gestationeerd zijn in het noorden. De troepen van Malone houden het nog tot de avond uit vooraleer de luitenant-kolonel zelf wordt omgebracht. Twee dagen later heroveren de Turken de positie van Chunuk Bair met een hevige tegenaanval tegen de uitgeputte en numeriek zwakkere ANZAC's. Uiteindelijk komen de Turken onder leiding van Mustafa Kemal als overwinnaar uit de gevechten.

Initiële research en concept: Virginie Michils, dienst Cultuur Oostende

Samenstelling: Gregory Boite, historicus; Annelies Dierickx-Visschers, Virginie Michils en Erwin Mahieu

Extern adviseur: Erwin Mahieu

Coördinatie: Amelie Ingelbrecht, dienst Cultuur Oostende

Eindredactie: Virginie Michils, dienst Cultuur Oostende en Martine Meire, directeur

Druk en lay-out: drukkerij Lowyck

Dank aan: Martine Vandermaes & Nadia Stubbe, Bibliotheek Kris Lambert; Claudia Vermaut, archivaris stad Oostende

DUIDING

Met de steun van de Britse minister van Oorlog Horatio Kitchener besloot de Britse regering tot een amfibische landing gericht op de verovering van het schiereiland Gallipoli dat de zeestraat bewaakte (zie 'Gazet van Oostende' - Week 17 - 1915). Kitchener wees ongeveer 70.000 man aan de operatie toe: de Britse Negenentwintigste divisie en het Australische en Nieuw-Zeelandse leger-

korps (ANZAC), en belastte generaal Ian Hamilton met het bevel over de operatie. De Negenentwintigste divisie zou bij Kaap Helles aanvallen. Noordelijker was het de taak van de ANZAC-troepen onder bevel van generaal William Birdwood om de dominerende heuvel Chunuk Bair te veroveren en daarna over het schiereiland te trekken zodat de Turkse troepen in het zuiden omsingeld waren (zie 'Gazet van Oostende' - Week 31 - 1915). Het was een wonder dat de ANZAC-troepen de Turken van de top van de Chunuk Bair wisten te verdrijven.

Nadat de ANZAC-troepen na twee dagen opnieuw werden verdreven, voelden ze zich licht bedrogen. Ze hadden het onmogelijke gedaan en de bergkam veroverd, maar de andere troepen hadden hun succes niet ondersteund en hen gewoon laten sneuvelen. Nog steeds wordt er enigszins verbitterd teruggekeken op deze gebeurtenissen.

Bronnen: A. WIEST, *De geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog*, Aartselaar, Deltas, 2002, pp. 98, 104. http://www.nzhistory.net.nz/timeline&new_date=08/08. Internet, laatst geraadpleegd op 07/07/2015.

'Rare jongens, die Australiërs'

Augustus - Gallipoli. Direct na het uitbreken van de oorlog begonnen de Britten met het rekruteren van vrijwilligers in de koloniën. Ondanks het feit dat het ver verwijderd was van het Europese strijdtoneel werd er vooral in Australië en Nieuw-Zeeland veel gehoor gegeven aan de oproep van het leger om dienst te nemen. Uit de vrijwilligers van deze twee landen ontstond het unieke Australian and New Zealand Army Corps (ANZAC). Dat deze geharde mannen iets anders waren dan de Europese soldaten blijkt uit het verslag van de Britse majoor Cooper.

'Men kon het niet laten om bewondering te hebben voor hun fantastische fysieke staat en de praktische manier waarop ze hun uniform hadden aangepast aan de omstandigheden op het schiereiland. Velen hadden een ontbloot bovenlijf en droegen niet meer dan een paar laarzen, een slappe hoed, een hemd zonder mouwen dat vanboven was opengemaakt en de kortste broek, die een Britse maker ooit had verzonnen. Vanwege deze kleddij hadden de mannen allen een mooie goudbruine kleur gekregen door de zon in Gallipoli. Het waren fysieke reuzen, met andere fysieke eigenschappen dan de Europeanen. Ze hadden brede schouders,

lenige ledematen en lange slanke benen, die deden denken aan kangoeroes, waarschijnlijk vanwege de klimatologische omstandigheden. Bovendien leken ze geen zwaarten te hebben. Drie maanden van zware bombardementen, die duidelijk hun sporen hadden nagelaten bij de veteranen van de Negenentwintigste divisie, leken geen enkel effect te hebben op de Australiërs. Het waren overduidelijk goede mannen om samen mee te vechten.'

Bron: W. MELCHING EN M. STUIVENGA (vert.), *Ooggetuigen van de Eerste Wereldoorlog in meer dan honderd reportages*, Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker, 2006, pp. 287.

Algemeen nieuws

Britten werken aan gewapende voertuigen

12 augustus - Londen. Britse uitvinders werken aan wat het eerste aangedreven gewapende voertuig van de wereld wordt.

DUIDING

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden talloze uitvindingen gedaan die moesten helpen om de patstelling in de loopgravenoorlog te doorbreken. Sommige waren belachelijk, andere hadden een grote toekomst. In 1915 begon de Britse commissie land-schepen van de admiraliteit na te denken over een wapen dat door de loopgraven kon breken. Er kwam niets uit tot Ernest Swinton op het idee van een gewapend voertuig kwam. Onder de bijnaam 'Little Willie' zal de Britse tank zijn debuut maken op 8 september 1915. 'Little Willie' zal een prototype zijn in de ontwikkeling van de Britse Mark I-tank.

Bronnen: I. WESTWELL, 1914-1918. *De Eerste Wereldoorlog dag na dag*, Aartselaar, Zuidnederlandse Uitgeverij n.v., 2013, pp. 74.

A. WIEST, *De geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog*, Aartselaar, Deltas, 2002, pp. 174.

13 augustus - Berlijn. Generaal Erich von Falkenhayn ontvangt een nota van Paul von Hindenburg, de opperbevelhebber van Oost, waarin deze laatste opnieuw vraagt om versterkingen voor zijn troepen aan het noodloostelijke front om de Russen een vernietigende slag toe te brengen. De nota luidt als volgt:

'De operatie in het Oosten heeft, ondanks de voortreffelijke prestaties aan het Narewfront, niet geleid tot de vernietiging van de vijand. De Rus heeft zich, zoals te verwachten viel, aan de tangbeweging onttrokken en laat zich frontaal in de door hem gewenste richting terugdringen. Hij is in staat zich met behulp van zijn goede spoorwegen naar believen te groeperen en sterke eenheden tegen mijn linkervleugel, die zijn verbindingen bedreigt, aan te voeren. Deze wordt dan ook ernstig bedreigd. Anderzijds is alleen nog in de omgeving van Kowno een beslissende slag mogelijk, hoewel hier helaas veel tijd verloren is gegaan. Ik vraag u daarom nogmaals dringend om versterkingen voor mijn linkervleugel om ofwel offensief te kunnen optreden, ofwel minstens het tot nu toe veroverde gebied te kunnen behouden. Ik wil er nogmaals de nadruk op leggen dat ik in de aanvallen op de linkervleugel in de rug van de vijand en tegen zijn verbindingen de enige mogelijkheid zie om hem te vernietigen.'

Bron: A. H. PAAPE (ed.), 14-18. *De eerste wereldoorlog*, band 3, Amsterdam Boek, Amsterdam, 1975-1976, pp. 498.

Belgische werkweigering is wanbedrijf

14 augustus - Vilvoorde. De gouverneur-generaal van België, Moritz von Bissing, vaardigt decreten uit om werkweigering als wanbedrijf aan te rekenen.

De Duitse generaal Moritz Ferdinand Freiherr von Bissing (1844 - 1917) was tijdens de Eerste Wereldoorlog gouverneur-generaal in het bezette België.

Collectie: Erwin Mahieu

DUIDING

De Duitse bezetters probeerden de voorbije maanden arbeiders over te halen om voor hen te werken. Ze zouden moeten werken

voor oorlogsdoeleinden of werk uitvoeren van militaire aard. De Duitsers hadden diverse troeven om dit te bereiken. Ze beloofden hoge lonen, dreigden, gebruikten geweld ... Deze maatregelen hadden echter weinig succes. De uitgevoerde decreten van

van Bissing voerden een verzwarende in van de straffen.

Bron: R. DECLERCK, *Beleef elke dag uit de Eerste Wereldoorlog. Kalender 2014-2018, Leuven, Davidsfonds, 2013.*

Nieuws uit Oostende

8 augustus. Sinds een paar dagen voeren de Duitsers met voertuigen arduinstukken naar de 'piste d'entraînement' (Vuurtoren). Niemand weet wat ze daarmee van plan zijn.

8 augustus. Vandaag wordt de vijfhonderste Duitse soldaat, obermatroos Schwarzer

Zepelin stort neer in Oostende

9-13 augustus. 's Avonds horen we het gestamp van een motor hoog in de lucht. Een zeppelin vliegt boven de Stad en verdwijnt in noordwestelijke richting naar Engeland. In de officiële berichten lezen we later dat een eskader van vier zeppelins 's nachts bommen dropte in Engeland en behouden terugkeerde. De waarheid is echter anders. Op 10 augustus vroeg in de morgen horen de inwoners van Oostende hevige geluiden van kanonnen. Even later drijft er een okerkleurige massa in zee. Duitse sleepboten liggen er rond. De zak bleek een Duitse zeppelin te zijn. Rond 06.00 uur vaart een Duitse vissersboot binnen met de geredde bemanning van de zeppelin. Rond 09.00 uur slepen sleepboten de zeppelin tot voor de zeedijk. Op de hellingen naar de zeedijk krioeelt het snel van het volk. Het duurt echter niet lang voor iedereen de toegang tot de zeedijk ontzegd wordt. Men onderneemt acties om het wrak van de zeppelin binnen de haven te brengen. Plots schiet er een vliegtuig van tussen de wolken. Het vliegtuig draait een paar keer boven de zeppelin en werpt een drietal bommen, waarop de nieuwsgierigen op de zeedijk snel wegvluchten. Eén bom komt terecht in de kom van de visserskaai, de twee andere bommen ontploffen op de straatstenen. Daarna verdwijnt het vliegtuig weer, maar kort nadien doet de bommenwerper opnieuw pogingen om de zeppelin volledig te vernietigen. Weer ontploffen er bommen rondom hun doelen en één van de vliegtuigen vat hierbij vuur. Uiteindelijk raakt het wrak van de zeppelin in de namiddag in de achterhaven.

Rond 05.00 uur wordt er een nieuw alarm geslagen wanneer de zeppelin in brand staat. Wat er nog overblijft van het wrak brandt op. De vlammen slaan ook over naar de linkervleugel van de hangar van de Tilburyboten die gevuld zijn met geperst hooi,

van het tweede matrozenregiment, op ons kerkhof begraven. In feite liggen er maar 488 Duitsers op het kerkhof, aangezien 12 lijken werden ontgraven om naar Duitsland over te brengen.

9 augustus. De Duitse bezetter verleent steeds moeilijker paspoorten. Vroeger was

bestemd voor de trekdienst van het leger. De Duitsers sturen wat er overblijft van het wrak naar Duitsland in wagons waarop staat: 'Overschot van een buitgemaakt Engels luchtschip'. Hiermee willen de Duitsers te kennen geven dat ze zogezegd een overwinning hebben behaald.

Bron: De Duinengalm, 07/07/1922.

Bron: <http://god.biboostende.be>.

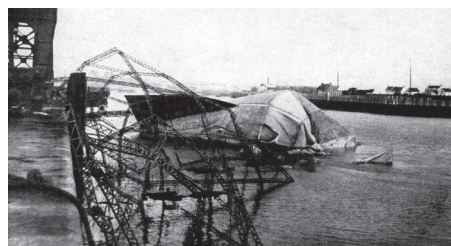
Vindplaats: Bibliotheek Kris Lambert Oostende.

ELLEBOU ET G. LEFEVRE, *Oostende onder Duitse bezetting 1914-1918, Oostende, Drukkerij Lillibout, pp.180-182.*

Een aanval op Londen in de nacht van 9 op 10 augustus 1915 met de L10, L11, L12 en L13, vier zeppelins van de marine, liep niet zoals gepland. Door het slechte weer boven Engeland kon Londen niet bereikt worden en op de terugvlucht werd de L12 ter hoogte van Dover geraakt door Brits geschut.

Collectie: Erwin Mahieu

Na de brand bleef niet veel over van het luchtschip. Een deel van de voorste gondel, een hoop verwrongen aluminium profielen en een vormloze hoop aluminium bekleding was het enige wat restte. Op de achtergrond rechts zien we enkele gebouwen van de Oosteroever waarvan er een paar deel uitmaken van de oesterkwekerij Stichert-Stracké.

Collectie: Erwin Mahieu

het zeldzaam om op het ogenblik van vertrek te vernemen dat het reeds toegezegde paspoort werd ingetrokken, tegenwoordig is dit schering en inslag.

Bron: De Duinengalm, 07/07/1922.

Bron: <http://god.biboostende.be>.

Vindplaats: Bibliotheek Kris Lambert Oostende.

12 augustus. Op de markt van 06.00 uur staan mensen geduldig te wachten op de boterboerinnen die maar niet verschijnen. Rond 07.30 uur verschijnen er enkele boerinnen met eieren, maar er is geen spoor van boterboerinnen. Hier en daar leveren sommige boeren boter in de stad, maar dat is uiterst zeldzaam. We vragen ons af hoe het grootste deel van de huisvrouwen deze week hun eten zullen bereiden!

12 augustus. Het stadsbestuur moet, op bevel van de Kommandatuur, nogmaals de drukkers verwittigen dat alle drukwerk dat niet voortkomt van Duitse troepen of van een Duitse militaire overheid, aan de Kommandatuur moet voorgelegd worden ter goedkeuring. Er moet ook een bijzondere toelating aangevraagd worden als het openbaar drukwerk betreft.

13 augustus. Buitengewone kalme dag, geen geschut, geen overvliegende vliegtuigen.

14 augustus. Nogmaals niets nieuws.

Bron: De Duinengalm, 14/07/1922, 21/07/1922 en 28/07/1922.

Bron: <http://god.biboostende.be>.

Vindplaats: Bibliotheek Kris Lambert Oostende.

- IN MEMORIAM -

Onze Oostendse gesneuvelden

9 AUGUSTUS 1915

- Dosveld Prosper, eerste Jagers te voet, ° in Ieper op 3 september 1895, zoon van Victor, boekbinder en Herrinckx Seraline, Sint-Catherine-Polderstraat; † op 9 augustus 1915.

Bron: De Duinengalm, 08 april 1921.

<http://god.biboostende.be/>.

Vindplaats: Bibliotheek Kris Lambert Oostende